

УДК 378.14

**ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ СТУДЕНТОЦЕНТРОВАНОГО НАВЧАННЯ
ФАХІВЦІВ ЕКОНОМІКО-УПРАВЛІНСЬКИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ
НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ**

*Єрмоленко О. А., к.е.н., доцент
Лугова В.М., к.е.н., доцент
Харківський національний економічний
університет імені Семена Кузнеця*

Глобалізаційні тенденції, стрімке зростання технологічного розвитку, ускладнення економічних процесів викликають динамічні зміни на ринку праці, що, у свою чергу, вимагає від системи освіти принципово нових випускників, придатних до сучасних умов, здатних до самовдосконалення, усвідомлення того факту, що нинішня їх професія можливо буде мати менший життєвий цикл порівняно з циклом їх трудової діяльності. Стає зрозумілим, що зараз вже недостатньо навчити студента професійним компетентностям (які постійно вдосконалюються), потрібно сформуванати його загальні компетентності з метою максимального забезпечення студентам перспектив отримати перше робоче місце, зацікавленість роботодавців у таких випускниках.

В європейському словнику дедалі популярнішим стає термін *employability* – придатність до працевлаштування, який характеризує сукупність знань, умінь, навичок, володіння підходами для вирішення виробничої ситуації, а також здатність і бажання до неперервного удосконалення та професійного розвитку [1, с. 28]. Придатність до працевлаштування охоплює такі компетентності як рівень самоорганізації, здатність до роботи в групі, вміння виконувати конкретні завдання, навички комунікації та грамотність, знання інформаційних технологій, іноземних мов тощо. Всі з перелічених – це загальні компетентності, які не залежать від специфіки обраної професії.

Європейська освітня система у рамках проекту Тьюнінг започаткувала новий підхід до процесу створення та реалізації освітніх програм, який має назву студентоцентроване навчання (student centered approach). Концепцію студентоцентрованого навчання було покладено в основу нового Закону України «Про вищу освіту», зокрема стосовно питань академічної мобільності, вільного вибору студентом не менш як 25% дисциплін навчального плану тощо. Підвищується прозорість освітніх програм, до їх розробки залучаються не лише викладачі, а й роботодавці, громадські організації, студентське самоврядування. Особливого значення останнім часом набуває поглиблення співпраці освітян і роботодавців у створенні та реалізації освітніх програм, оскільки, гарантуючи місце працевлаштування, підприємці мають всі підстави формувати вимоги до професійних компетентностей майбутніх співробітників [2, с. 35]. Тому їх зацікавленість та участь у формуванні й наповненні змісту навчальних програм не випадкова і останнім часом помітно зростає. За таких обставин особливо актуалізуються проблеми визначення взаємних очікувань роботодавців і студентів-випускників один до одного [3, с. 432]. Таким чином, основою процесу створення освітньої програми є модель фахівця, який завдяки поєднанню загальних та професійних компетентностей, здатності до самовдосконалення, вмотивованості має відповідати потребам ринку праці. Іншими словами, студентоцентроване навчання має на меті підвищення самостійності та критичної здатності майбутнього фахівця за допомогою діяльності, зорієнтованої на результат.

Студентоцентроване навчання ґрунтується на наступних принципах:

1) перевага активного навчання над пасивним, що реалізується через передові активні форми навчання (застосування різних способів подачі матеріалу, гнучке використання педагогічних методів) і компетентнісний підхід;

2) акцент на критичне та аналітичне навчання і розуміння на відміну

від орієнтації на знання, які у багатьох професіях швидко застарівають;

3) зростання відповідальності студента за результати власного навчання, через формування індивідуальної траєкторії навчання, формування індивідуального плану тощо;

4) високий рівень самостійності студента, що реалізується через ефективну організацію самостійної роботи, зростання її важливості і питомої ваги у загальному обсязі навчання;

5) партнерські стосунки між викладачем і студентом, оскільки обидві сторони мають бути зацікавлені у кінцевому результаті – працевлаштуванні випускника;

б) запровадження всіх форм контролю на різних рівнях всіма зацікавленими сторонами: студентом – самоконтроль, викладачем – проміжний і семестровий контроль, адміністрацією – організація контрольних точок, реакція на скарги, і роботодавцем – підсумкова атестація і працевлаштування.

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця є спеціалізованим вищим навчальним закладом, який забезпечує комплексну підготовку за освітніми ступенями бакалавра і магістра, освітньо-науковим ступенем доктора філософії і науковим ступенем – доктора наук на економічних і управлінських спеціальностях і освітніх програмах. Реалізація принципів студентоцентрованого навчання в університеті знаходить відображення у наступному:

1) реалізована можливість вибору навчальних дисциплін та викладачів Дистанційний вибір «мейджорів», «майнорів» і «магомайнорів» через сайт університету, використання в освітньому процесі інноваційних навчальних технологій;

2) здійснюється системи заходів щодо підготовки випускників до майбутньої професійної діяльності та їхнього позиціонування на ринку праці, зокрема ефективно працює відділ працевлаштування, регулярно

проводяться ярмарки вакансій, йде співпраця з міським центром зайнятості, проводяться «круглі столи» з роботодавцями тощо;

3) формується індивідуальний план студента з вибірковою складовою, враховуються побажання студента при визначенні дисциплін вибіркової складової через онлайн голосування;

4) реалізований доступ до навчальних інформаційних ресурсів через сайт персональних навчальних систем, запроваджені програми подвійних дипломів з провідними університетами Європи, впроваджуються механізми щодо реалізації академічної мобільності студентів;

5) впроваджена ефективна система наставництва (через інститути керівників освітніх програм, керівників академічних груп тощо);

6) реалізована можливість самооцінювання та самоконтролю результатів навчання через сайт персональних навчальних систем, наявні оприлюднені об'єктивні і прозорі критерії оцінювання результатів навчання студента.

Література:

1. Європейський простір вищої освіти та Болонський процес: Навчально-методичний посібник / Т. М. Димань, О. А. Боньковський, А. Г. Вовкогон. – БНАУ, 2017. – Одеса: НУ «ОМА», 2017. – 106 с.

2. Розроблення освітніх програм. Методичні рекомендації / Авт.: В.М. Захарченко, В.І. Луговий, Ю.М. Рашкевич, Ж.В. Таланова / За ред. В.Г. Кременя. – К. : ДП «НВЦ «Пріоритети», 2014. – 120 с.

3. Ольшанська О. В. Формування освітніх програм нового покоління в контексті підвищення автономії університетів // ВІСНИК КНУТД спецвипуск, Серія «Економічні науки»: Електронний ресурс : [Режим доступу] – https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/3811/1/Konf20161007_VI_P427-433.pdf.